

Sygn. akt III KK 36/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **M. O.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 marca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w T.

z dnia 11 października 2012 r.

1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego wobec M. O.;

2. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T. rozpoznał sprawę o wydanie wyroku łącznego wobec M. O., skazanego prawomocnymi wyrokami tego Sądu:

I. z dnia 14 czerwca 2004 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V K 301/04;

- II. z dnia 8 czerwca 2005 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V K 224/05;
- III. z dnia 28 listopada 2005 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V K 728/05;
- IV. z dnia 8 listopada 2006 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V K 615/06;
- V. z dnia 30 maja 2007 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V K 252/07;
- VI. z dnia 9 sierpnia 2007 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K 228/07;
- VII. z dnia 9 października 2007 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K 441/07;
- VIII. z dnia 12 lipca 2011 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K 403/11

- i w dniu 31 lipca 2012 r. wydał wyrok łączny, sygn. akt II K 244/12, którym na podstawie art. 569 § 1 k.p.k., art. 570 k.p.k., art. 573 § 1 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wobec M. O. wyrokami Sądu Rejonowego w T.: z dnia 30 maja 2007 r. wydanym w sprawie o sygn. akt V K 252/07 (6 miesięcy pozbawienia wolności; pierwotnie wykonanie kary warunkowo zawieszono na okres próby 5 lat, następnie zarządził wykonanie kary) oraz z dnia 9 sierpnia 2007 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K 228/07 (roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności; pierwotnie wykonanie kary warunkowo zawieszono na okres próby 5 lat, następnie zarządził wykonanie kary) i wymierzył skazanemu karę łączną roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, a pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w tych wyrokach pozostawił do odrębnego wykonania. Na podstawie art. 570 k.p.k., art. 572 k.p.k. oraz art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. *a contrario* umorzył postępowanie w sprawie połączenia kar orzeczonych wobec M. O. wyrokami wskazanymi wyżej w punktach: I, II, III, IV, VII i VIII z karami objętymi wyrokiem łącznym, tj. orzeczonymi wyrokami wskazanymi w punktach V i VI. Nadto rozstrzygnął w przedmiocie kosztów sądowych.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 18 sierpnia 2012 r.

Mimo zaznajomienia się z wyrokiem, pismem datowanym 21 sierpnia 2012 r. M. O. ponownie wystąpił do Sądu Rejonowego w T. o wydanie wyroku łącznego obejmującego kary wymierzone ośmioma wymienionymi na wstępie wyrokami, motywując wniosek tym, że „podane wyżej wyroki wydane przez Sąd Rejonowy w T. od stycznia 2012 roku podlegają połączeniu łącznemu”. Zarazem nadmienił, iż wspomniane kary „zostały połączone w dniu 31.07.2012 r. w wyrok łączny”.

Nie bacząc na tę sygnalizację, Sąd Rejonowy w T. w dniu 11 października 2012 r. po zbadaniu warunków do wydania wyroku łącznego w następstwie wymienionych na wstępie skazań, wydał wyrok łączny o sygn. II K 737/12, który (w pkt I) objął swoim węzłem te same kary jednostkowe co wyrok łączny wydany w sprawie II K 244/12, tj. kary pozbawienia wolności orzeczone wobec M. O. wyrokami Sądu Rejonowego w T. z dnia 30 maja 2007 r., sygn. akt V K 252/07 oraz z dnia 9 sierpnia 2007 r., sygn. akt II K 228/07. Sąd postąpił tak, chociaż żaden z tych wyroków nie został uchylony ani zmieniony, co w świetle art. 575 § 2 k.p.k. skutkowałoby utratą mocy wcześniej wydanego wyroku łącznego i otwierało możliwość wydania, w miarę potrzeby, nowego wyroku łącznego. Tak jak poprzednio, orzekł karę łączną roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz pozostawił do odrębnego wykonania pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach stanowiących podstawę wyroku łącznego, natomiast umorzył postępowanie „w sprawie połączenia kary orzeczonej wobec skazanego M. O. wyrokiem sygn. akt II K 441/07 (...) z wyrokami Sądu Rejonowego w T. wydanymi w sprawach sygn. akt II K 228/07 i V K 252/07” oraz „w sprawie połączenia kary orzeczonej wyrokami wskazanymi w części wstępnej wyroku łącznego pod punktami I, II, III, IV, VII, VIII ze sobą oraz z karami orzeczonymi w wyrokach wskazanych w pkt I wyroku łącznego”. Wyrok zawierał też rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych.

Kasację od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w T. z dnia 11 października 2012 r., sygn. II K 737/12, wniósł na podstawie art. 521 k.p.k. Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok w całości na korzyść skazanego M. O., zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na orzeczeniu kary łącznej pozbawienia wolności, pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, albowiem skazania objęte karą łączną orzeczoną wyrokiem wydanym w sprawie II K 737/12 Sądu Rejonowego w T. zostały już wcześniej objęte prawomocnym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w T. z dnia 31 lipca 2012 r. w sprawie II K 244/12, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.”

Wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku łącznego i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i podlega uwzględnieniu w całości, a wobec tego, że została wniesiona na korzyść skazanego (w istocie, miałby on do odbycia kary orzeczone dwoma wyrokami łącznymi), rozpoznano ją w trybie art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron. Przed przejściem do meritum zagadnienia wypada wyrazić dezaprobatę, że sąd orzekający dał powód do wniesienia kasacji, bowiem nawet jeżeli przyjąć, iż stosowane procedury biurowe nie musiały doprowadzić do ujawnienia, że 31 lipca 2012 r. wobec M. O. został wydany wyrok łączny, to zakomunikował to skazany w piśmie z 21 sierpnia 2012 r., co więcej, podał sygnatury spraw, które były badane w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego. Zainicjowanie przez Sąd Rejonowy w T. kolejnego postępowania i prowadzenie go aż do wydania wyroku łącznego świadczy więc o tym, że odpowiedzialny za przebieg postępowania sędzia, jak też wykonujący czynności wstępne zastępca przewodniczącego wydziału (zob. zarządzenie – k. 1) nie zapoznali się z tym pismem z należytą uwagą i nie zlecieli poczynienia stosownego sprawdzenia. Tymczasem badanie, czy nie zachodzi ujemna przesłanka do prowadzenia postępowania karnego, jest obowiązkiem organu procesowego na każdym etapie postępowania.

Nie budzi wątpliwości, że chociaż art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. zabrania prowadzenia postępowania w sytuacji, gdy postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się, ta reguła będąca konkretyzacją zasady *ne bis in idem*, ma również zastosowanie do orzekania w sprawach o wydanie wyroku łącznego. Wyrok ten, jak każdy inny wyrok, z chwilą uprawomocnienia kreuje ujemną przesłankę procesową określoną w wymienionym przepisie, a więc nie jest dopuszczalne wydanie przez sąd wyroku łącznego, który węzłem kary łącznej obejmowałby te (i tylko te) skazania, które takim węzłem zostały objęte w wyroku łącznym, który uprawomocnił się wcześniej. Nadto, trzeba mieć na uwadze, że wydanie nowego wyroku łącznego wbrew przesłance powagi rzeczy osądzonej nie powoduje utraty mocy przez poprzedni wyrok łączny, albowiem skutek, o którym mowa w art. 575 § 1 k.p.k., może nastąpić tylko wówczas, gdy spełnione są przesłanki określone w tym przepisie, a zatem gdy zachodzi realna potrzeba wydania nowego wyroku łącznego (zob. np. wyroki SN: z dnia 9 września 2010 r., III KO 80/09, LEX nr 843498; z dnia 30 listopada 2011 r., II KK 149/11, OSNKW 2011, z. 12, poz. 113; postanowienie SN z dnia 8 marca 2011 r., II KK 312/10, LEX nr 785900). Jak to wcześniej

wykazano, w toku postępowania prowadzonego w sprawie o sygn. akt II K 737/12, Sąd Rejonowy w T. badał istnienie warunków do wydania wobec M. O. wyroku łącznego w związku z tymi samymi ośmioma skazaniami, które były badane w postępowaniu prowadzonym pod sygn. II K 244/12, jak też węzłem kary łącznej objął te same (i tylko te) dwie kary jednostkowe, które w tym pierwszym postępowaniu zostały uznane za nadające się do połączenia i skutkowały orzeczeniem kary łącznej. W obu postępowaniach przesądzono też o braku warunków do orzeczenia kary łącznej w następstwie tych samych sześciu skazań i w tym zakresie umorzono postępowanie. Nie ulega zatem wątpliwości, że skoro w wyroku łącznym wydanym w sprawie II K 737/12, nie respektując powagi rzeczy osądzonej, Sąd Rejonowy w T. rozstrzygnął dokładnie o tym samym, co w wyroku łącznym wcześniej wydanym w sprawie II K 244/12, to zasadnie Prokurator Generalny podniósł w kasacji zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisu (w kasacji nieprecyzyjnie napisano o naruszeniu „przepisów”) prawa procesowego – art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku. W danym układzie procesowym przesłankę *rei iudicatae* tworzy bowiem nie tylko orzeczenie kary łącznej, ale też rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania w przedmiocie orzeczenia tej kary.

Oczywistej zasadności kasacji nie mogło przeczyć błędne wskazanie, że uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania powinno nastąpić na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 572 k.p.k. Oba te przepisy mówią o umorzeniu postępowania, nie ulega jednak wątpliwości, że nie odnoszą się do tej samej sytuacji procesowej. Pierwszy mówi o umorzeniu postępowania w razie stwierdzenia ujemnej przesłanki procesowej, m. in. powagi rzeczy osądzonej, która to przesłanka zaistniała w niniejszej sprawie. Drugi z wymienionych przepisów nakazuje sądowi wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania, jeżeli brak jest warunków do wydania wyroku łącznego, przy czym niewątpliwie chodzi tu o warunki, o których jest mowa w art. 569 § 1 k.p.k., tj. warunki określone w art. 85 k.k. (zob. wyrok SN z dnia 24 lutego 2005 r., V KK 417/04, LEX nr 199699). Zatem, inaczej niż przyjął to skarżący, brakiem warunków do wydania wyroku łącznego, w rozumieniu art. 572 k.p.k., nie będzie zaistnienie ujemnej przesłanki procesowej. Dlatego uchylając na podstawie art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. zaskarżony wyrok, Sąd Najwyższy umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego wobec M. O. (można uściślić, że tego

postępowania, które odnosiło się do skazań wyszczególnionych w części wstępnej zaskarżonego wyroku) jedynie na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. O kosztach procesu rozstrzygnął zgodnie z art. 632 pkt 2 k.p.k.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, orzeczono jak w wyroku.